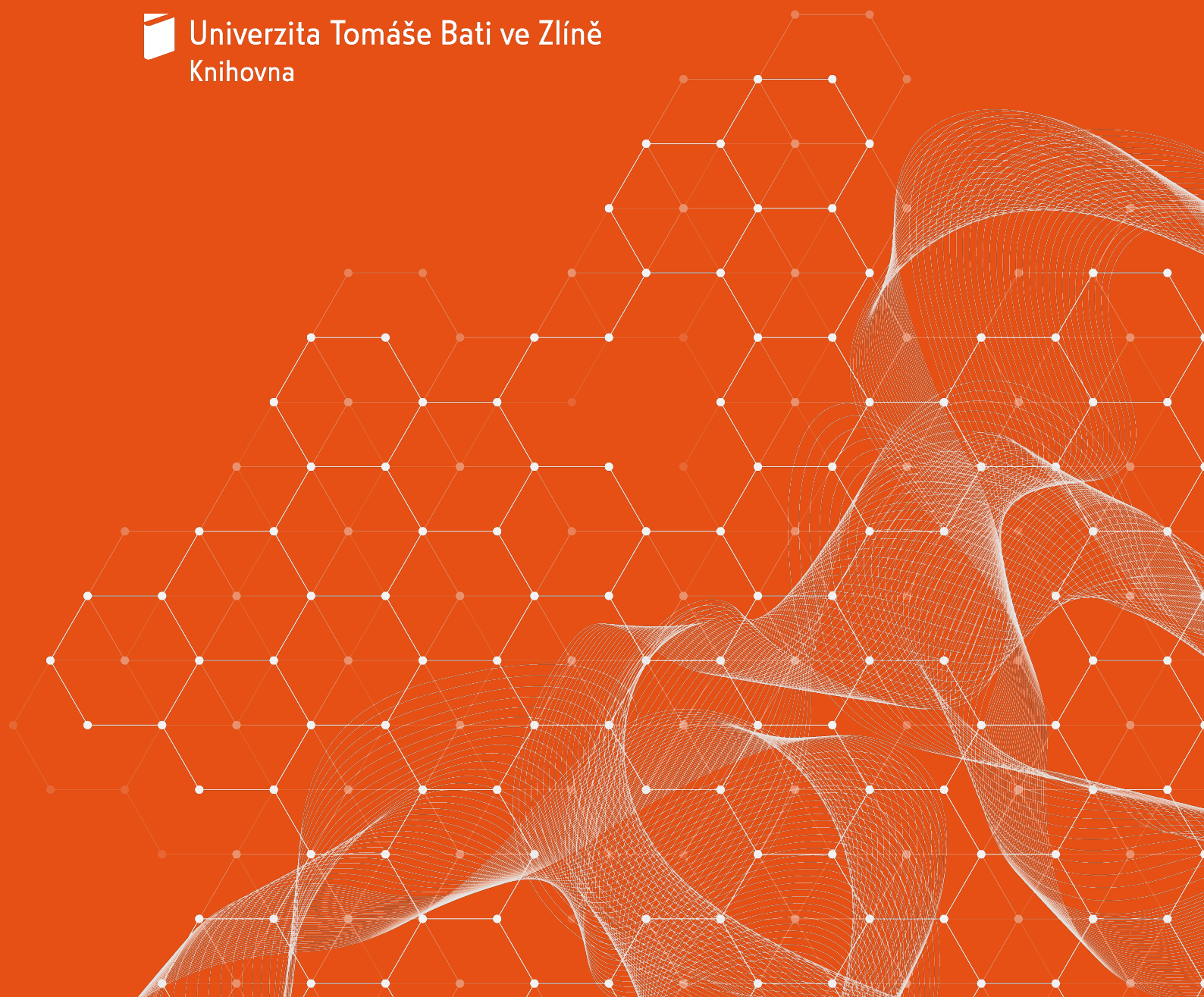

JAK SPRÁVNĚ CITOVAT

A ODKAZOVAT NA CITACE V TEXTU

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Knihovna

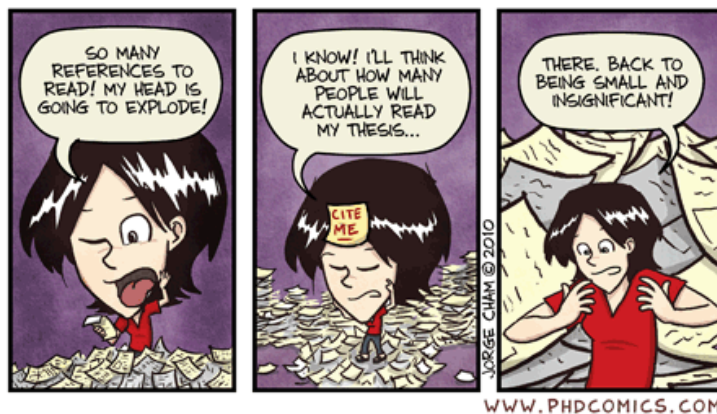
Jak správně citovat

Při psaní odborného textu jakéhokoliv typu se vyžaduje uvedení odkazů na zdroje, z nichž jste při psaní textu čerpali. Uvádění bibliografických citací je povinné a je zakotveno jak v zásadách informační etiky, tak v autorském zákoně. V kurzu „Jak správně citovat“ se dozvíte více o citační etice a metodách citování. Zároveň nabízíme i přehledný výklad z mezinárodně platné normy ISO 690 a příklady správného citování. Představíme také některé nástroje na generování a správu citací.

Tento materiál je poměrně rozsáhlý a obsahuje všechny zásady správného citování. Pokud jste však v umění citovat již zblhlí, postačí vám stručný citační tahák, který obsahuje základní modely pro citování a příklady, kterými se můžete řídit. Tahák jednoduše vytisknete a složíte do formátu, který se vám vejde do každé tašky!

Obsah:

1. Proč citovat?	3
2. Obecné zásady citování	5
3. Metody citování literatury	6
4. Odkazy na citace v textu	7
5. Úprava abecedního seznamu bibliografických citací.....	14
6. Sekundární citování.....	15
7. Struktura bibliografické citace	16
8. Pravidla a prvky bibliografické citace.....	17
9. Modely a příklady citací: tištěné dokumenty	28
10. Modely a příklady citací: elektronické dokumenty	33
11. Další příklady citací	37
12. Použité zdroje	41

1. Proč citovat?

Smyslem citování je poskytnout dostatek údajů k tomu, aby byl kdokoliv schopen nalézt dokument, z něhož jste čerpali. Citováním dokazujete vlastní znalost zpracovávaného tématu a jednáte v souladu s [Autorským zákonem](#) (č. 121/2000 Sb.).

Karel Jánoš uvádí 3 důvody, proč citovat:

1. **Ověření uvedených tezí** – Pro odborné práce je důležitá návaznost na předchozí poznání, nelze psát práci bez základních pramenů a prostudování již provedených výzkumů. Citováním umožňujete nalézt teze, na nichž jste v práci stavěli a dáváte najevo návaznost na předchozí poznání.
2. **Získání širšího kontextu ohledně dané tematiky** – Při vědecké komunikaci je nezbytné uvést čtenáře do souvislostí, ve kterých svou práci provádíte. V dnešní době úzké specializace odborníků je důležité poukázat na význam a účel práce tak, aby mu mohli porozumět nejen specialisté v daném oboru.
3. **Informační etika** – Ochrana intelektuálního vlastnictví a autorských práv.

Autorský zákon umožňuje použít výňatky z cizích děl v následujících případech:

- v odůvodněné míře citace výňatků ze zveřejněných děl jiných autorů ve svém díle,
- zařazení celých drobných zveřejněných děl do svého samostatného díla určeného k vyučovací účelům pro objasnění jeho obsahu,
- užití zveřejněného díla v přednášce výlučně k účelům vědeckým nebo vyučovací.

Vždy je však nutné citovat!

Zejména při psaní závěrečné práce dáváte najevo svou schopnost práce s literaturou, což zahrnuje také správné citování. Práci bez jediné citace odevzdat nelze. 😊

“*„Průměrná disertační práce není nic jiného, než přemístování kostí z jednoho hrobu do druhého.“* (J. Frank Dobie)

Význam pojmu „citační etika“ dobře vysvětlil Petr Boldiš:

“*Citační etika vyžaduje, aby autor zveřejnil veškeré informační prameny, které použil pro svoji práci tak, aby je bylo možné identifikovat. Je žádoucí, aby autor zřetelně označil převzaté části od částí, které jsou jeho vlastní. Pro citace částí děl se proto doporučuje je typograficky odlišit od dalšího textu. Na konec nebo na začátek této části uvádíme identifikační údaje, které v práci odkazují na úplnou citaci.*”

Nejčastější prohřešky proti citační etice:

- **Citování díla, které jste nepoužili.** Při psaní odborných prací se vyvarujte zbytečnému citování. Je poměrně oblíbené citovat v práci různé kapacity oboru, ačkoli nemají sebemenší souvislost s tématem práce. Zároveň se objevují i případy, kdy se studenti snaží uměle navýšit počet citovaných zdrojů.
- **Necitování díla, které jste použili.** Užití jakékoliv cizí myšlenky bez uvedení jejího autora je plagiátorství.
- **Citování vlastních děl, která nemají souvislost s novým dílem (tzv. autocitace).** Pokud jste již napsali nějaké dílo, můžete sebe sama propagovat tím, že svá předchozí díla uvedete v seznamu citací. Je nevhodné uvádět v citacích svá vlastní díla, aniž by souvisela s tématem práce.
- **Nepřesné citování, znemožňující identifikaci díla.** Jakýkoliv dokument jste povinni ocitovat tak, aby se dal nalézt. Pokud citace přejímáte, zvyšujete riziko nepřesného zápisu. Proto pečlivě ověřujte správnost citací, které uvádíte.

Kolik citované literatury použít?

Množství použitých zdrojů závisí na rozsáhlosti práce a obsáhlosti tématu. Platí, že čím více použijete literatury, tím bohatší je pak teoretická část práce. Na druhou stranu přemíra citování snižuje původnost díla, proto je nutné nalézt rozumný kompromis. Robert Zbiral z Katedry politologie na Univerzitě Palackého v Olomouci píše:

“Obecně lze říci, že množství citací není omezeno, ačkoliv v empiricky založeném textu by jich mělo být víc než v teoreticky směřované práci (ani to ale není pravidlo). Co je však nezbytné kontrolovat je poměr přímých citací. Vědecká práce vysoké úrovně (článek v odborném časopise, kniha, ale např. i diplomová práce) by neměla překročit limit 10 % přímých citací na celkovém objemu textu.”

2. Obecné zásady citování

Co je pro citování důležité

1. Bibliografická citace by měla **jednoznačně identifikovat citovaný dokument**.
2. **Údaje pro citaci přebíráme z citovaného zdroje** (= z dokumentu, se kterým jsme pracovali). Citujeme konkrétní vydání nebo verzi.
3. Předně přebíráme údaje **z titulního listu** (úvodní obrazovky, webové stránky, etikety na disku apod.), dalším zdrojem informací je pak v následujícím pořadí rub titulní strany, hlavička stránky, obálka, obal, doprovodná dokumentace (např. leták, manuál). Pokud se některý údaj objevuje v dokumentu v různých formách, použije se forma objevující se na význačném místě.
4. **Pořadí údajů je přesně stanoveno normou.**
5. **Bibliografická citace by měla být co nejpřesnější.** Nelze vynechávat povinné údaje, pokud jsou v dokumentu dostupné. Doporučujeme také uvádět nepovinné údaje, jsou-li pro identifikaci citovaného dokumentu důležité.
6. **Pokud některý údaj chybí, vynechává se a pokračuje se následujícím.** V některých případech lze údaj dohledat v jiných zdrojích nebo nahradit zástupnou formulací.
7. V případě, že některý z údajů přebíráme **z jiného zdroje, uvádíme jej v hranaté závorce**. Jestliže přebíráme nebo odhadujeme více údajů za sebou, sloučíme je do jedné závorky. Do hranaté závorky se umísťují také opravy.

Neznáme místo vydání (ale jsme schopni ho zjistit):

Zapišeme [Praha]: Computer Press, 2008.

V dokumentu uveden rok 1959 (zjevně chybný).

Zapišeme 1959 [1995]

8. **Údaje se zapisují v jazyce, ve kterém jsou uvedeny v citovaném dokumentu.** V jazyce tvorby bibliografické citace se uvádí pouze fyzický popis knihy (rozsah stran), poznámky a doplňky v kulatých závorkách a údaje z jiných zdrojů v hranatých závorkách.
9. Jakýkoliv prvek, který není v latinském písmu, se **transliteruje nebo transkribuje**.
10. Podoba bibliografických citací musí být **jednotná v celém dokumentu** (styl, formát, interpunkce).

3. Metody citování literatury

a označení citací

1. **Přímá citace** – Jedná se o doslovné převzetí části textu. I v případě, že původní text jen lehce upravíte, např. spojením vět či výměnou jednoho slova, jedná se stále o přímou citaci. Přímá citace se uvádí v uvozovkách nebo kurzivou.
2. **Parafráze** – Jedná se o volně přeformulované myšlenky jiného autora. Dejte však pozor na to, abyste neuváděli převzaté myšlenky do zcela jiného kontextu. Parafráze je většinou oddělena odstavcem.
3. **Obecně známá informace** – Obecně známé informace se citují pouze v případě, že doslovně přebíráte text z jiného zdroje. Příkladem obecně známé informace je např. „Evropská unie se 1. května 2004 rozrostla o 10 států na stávajících 25 členů.“

Píšete diplomovou práci v češtině a chcete doslova ocitovat text z anglicky psané publikace. Jakým způsobem se citace uvede v textu?

Do textu práce citaci sami přeložíte do češtiny (týká se pouze přímých citací nikoliv parafrází) a v poznámce pod čarou uvedete citaci v anglickém originále (u způsobu odkazování formou poznámek pod čarou se objeví hned pod konkrétní citaci). Vzhledem k tomu, že text sami překládáte, musíte originál uvést proto, aby čtenář mohl posoudit, zda nedošlo k chybnému překladu nebo špatnému porozumění textu.

4. Odkazy na citace v textu

Existuje několik metod, jak zapisovat odkazy na citace v textu. Všechny metody mají svá pro a proti. Doporučujeme metodu odkazování v závěrečných pracích volit na základě požadavků fakulty či ústavu, popř. po dohodě s vedoucím práce.

- **Harvardský systém** – hojně používaná zejména v USA, známá také jako „metoda prvku a data“. V závěrečných pracích se na UTB využívá na: FAME, FLKŘ, FHS, FMK.
- **Metoda číselných odkazů** – metoda používaná především v přírodních a technických vědách. V závěrečných pracích se na UTB využívá na: FAI, FT.
- **Metoda průběžných poznámek** – často se kombinuje se seznamem zdrojů na konci dokumentu. V závěrečných pracích se na UTB využívá na: FMK.

Pro studenty, kteří nejsou příliš zblhlí v práci s textovým editorem, je nejvhodnější metodou Harvardský systém, který nevyžaduje nastavování křížových odkazů či poznámek pod čarou. Navíc je hojně používán zejména v humanitních vědách.

Metoda číselných odkazů má tu výhodu, že je možné se v elektronické verzi práce rychle prokliknout na zdroj a není nutné scrollovat na konec textu. Tato metoda si žádá využití křížových odkazů a jejich pečlivou kontrolu. Je tedy z hlediska formátování náročnější.

Metoda poznámek nabízí čtenáři práce bibliografickou citaci přímo na konkrétní stránce pod čarou, což je velmi pohodlné. Nastavení poznámek pod čarou je navíc velice jednoduché. Na druhou stranu se doporučuje uvedení abecedního seznamu bibliografických citací na konci dokumentu, takže uvádíte citace v dokumentu dvakrát, což je samozřejmě práce navíc.

1. Harvardský systém

Odkaz v textu

Jméno tvůrce a rok vydání citovaného zdroje jsou uvedeny v textu ve formě **jméno-datum v kulatých závorkách**. Pokud se jméno tvůrce vyskytuje přirozeně v textu, následuje pouze rok v kulatých závorkách. Lokace citace ve zdroji (rozsah stran, ze kterých bylo citováno) se uvádí do kulatých závorek za rok. Pokud mají dva nebo více zdrojů stejného tvůrce i rok vydání, odlišují se malými písmeny abecedy přiřazenými k roku vydání. V takovém případě se písmena uvádí i v závěrečném soupisu bibliografických citací.

V případě většího množství autorů se píše do závorky všichni autoři uvedení v bibliografické citaci. Pokud je nutné uvést dva či více zdrojů, uvádějí se v jedné kulaté závorkách a oddělují se středníkem. V případě chybějícího autora se použije název nebo část názvu (do závorky se píše kurzivou).

Na intrapersonální úrovni se komunikační výzkum soustřeďuje na zpracování informace (McQuail, 2002, s. 29). Například Šuleř (2009a, s. 9-12) tvrdí, že komunikaci lze charakterizovat jako proces sdílení určitých informací. Řečené však ještě neznamená slyšené (Šuleř, 2009b, s. 75).

V mnoha situacích se pravomoc deleguje na odborníka: investoři dávají peníze manažerům v naději, že budou efektivně využity, voliči volí politiky, aby za ně vládli, a soudcům se důvěřuje, že správně interpretují právo a budou se držet zákona (Fox a Weelden, 2012, s. 142-150).

Bibliografické citace

Bibliografické citace jsou uspořádány v seznamu v abecedním pořadí podle příjmení autorů (dále podle roku, pak podle názvu). Seznam se nečísluje. Rok vydání se u této metody neuvádí až za nakladatele, ale přímo za tvůrce po čárce. Jako datum vydání se uvádí pouze přesnější datum, je-li známé.

FOX, Justin a VAN WEELDEN, Richard, 2012. Costly transparency. Online. *Journal of Public Economics*. Vol. 96, issue 1-2, s. 142-150. ISSN 00472727. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2011.08.007>. [cit. 2023-01-01].

McQUAIL, Denis, 2002. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 80-7178-714-0.

ŠULEŘ, Ondřich, 2009a. *Interní komunikace ve firmě*. Brno: Computer Press. ISBN 80-251-1250-0.

ŠULEŘ, Oldřich, 2009b. *100 klíčových manažerských technik: komunikování, vedení lidí, rozhodování a organizování*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-2173-3.

Typ	Odkaz v textu	Bibliografická citace v seznamu zdrojů
1 autor	... tato teorie je stará několik desetiletí (Zaplatílek, 2015, s. 55). Tuto teorii podporuje také Zaplatílek (2015, s. 55)...	ZAPLATÍLEK, Karel, 2015. <i>MATLAB®: začínáme se signály</i> . Brno: Tribun EU. ISBN 978-80-263-0898-0.
2 autoři	... URI bylo poprvé představeno Timem Bernersem Lee v roce 1994 (Hilse a Kothe, 2006, s. 4).	HILSE, Hans-Werner a KOTHE, Jochen, 2006. <i>Implementing persistent identifiers: overview of concepts, guidelines and recommendations</i> . London: Consortium of European Research Libraries. ISBN 90-6984-508-3.
3–5 autorů	(Smolík et al., 2015) (Šenk et al., 2022)	SMOLÍK, Jan; FORNŮSEK, Tomáš a DIVIŠ, Ivan, 2023. Průmyslová hybridní výroba a aditivní technologie. <i>MM Průmyslové spektrum</i> . Praha: MM publishing, roč. 26, č. 1-2, s. 19-21. ISSN 1212-2572. ŠENK, David; PAPOUŠKOVÁ, Aneta; MASARÍKOVÁ, Martina; PALKOVIČOVÁ, Jana a ČÍŽEK, Alois, 2022. Impact of commercial and autogenous Escherichia coli vaccine combination on broiler breeder stock performance, gross pathology, and diversity of Escherichia coli isolates. Online. <i>Acta Veterinaria Brno</i> . Vol. 91, no. 4, s. 383-390. Dostupné z: https://doi.org/10.2754/avb202291040383 . [cit. 2023-01-05].
6 a více autorů	(Filip et al., 2022)	FILIP, Miroslav; KOVÁŘ, Dominik; JALŮVKOVÁ, Michaela; JAKALOVÁ, Laura; KEBRLOVÁ, Nikola et al., 2022. Jak souvisí stres, nedůvěra a nedodržování protiepidemických opatření? – Konstruktivistický pohled na negativní jevy pandemické doby. Online. <i>E-psychologie</i> . Roč. 16, č. 1, s. 1-30. Dostupné z: https://doi.org/10.29364/epsy.433 . [cit. 2023-01-05].
bez autora	... úpravy porostu jsou v takovém případě nutné (Lesnický naučný slovník, 1994, s. 755).	<i>Lesnický naučný slovník</i> , 1994. Praha: Agrospoj. ISBN 80-7084-111-7.

více odkazů v jedné závorce	(Kotler, 2004; Kotler a Keller, 2007, s. 25; Kotler a Caslione, 2009)	KOTLER, Philip, 2004. <i>10 smrtelných marketingových hříchů: Jak je rozpoznat a nespáchat</i>. Praha: Grada. ISBN 80-247-0969-4. KOTLER, Philip a KELLER, Kevin Lane, 2007. <i>Marketing management</i>. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1359-5. KOTLER, Philip a CASLIONE, John A., 2009. <i>Chaotika: řízení a marketing firmy v éře turbulencí</i>. Brno: Computer Press. Business books. ISBN 978-80-251-2599-1.
více děl jednoho autora, stejný rok vydání	(Filka, 2009a) (Filka, 2009b)	FILKA, Miloslav, 2009a. <i>Optoelektronika pro telekomunikace a informatiku</i>. Brno: Miloslav Filka. ISBN 978-80-86785-14-1. FILKA, Miloslav, 2009b. <i>Transmission media</i>. Brno: M. Filka. ISBN 978-80-86785-15-8.
organizace	(Knihovna Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, ©2023)	KNIHOVNA UNIVERZITY TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ, ©2023. <i>Najdete u nás</i>. Online. ©2023. Dostupné z: https://knihovna.utb.cz/najdete-u-nas/. [cit. 2023-08-19].
zákon	(Česko, 1998)	ČESKO, 1998. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998, o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Online. In: <i>Zákony pro lidi</i>. 2010-2023. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111. [cit. 2023-03-14].

Umístění odkazu na bibliografickou citaci v textu

Níže nabízíme několik příkladů, kam je možné umístit odkaz v textu. Oranžově je zvýrazněno to, co je považováno za citaci při různém umístění odkazu. Citováno je z článku v *el. časopise*.

Přímá citace (označená uvozovkami):

Nacházíme se v postmoderním věku, společnost se stává tzv. informační. To přináší také nové nároky na schopnosti člověka a vzdělávání. „Proto je potřeba, aby člověk dneška, má-li mít šanci uplatnit se jak na trhu práce, tak ve společnosti, oplýval takovými vlastnostmi, které upotřebí bez ohledu na obor, ve kterém zrovna pracuje nebo žije, ve které právě žije. Musí být připraven pružně a aktivně reagovat na proměny společnosti a poptávku trhu“ (Srbecká, 2010, s. 45).

Parafráze (autor zmíněn v textu, citace je stylisticky oddělená):

Srbecká (2010, s. 89) klade důraz na to, že v současnosti je třeba, aby vzdělávání pružněji reagovalo na probíhající změny ve společnosti a požadavky doby. Kromě memorování je důležité získávat potřebné kompetence také prožitkem. S tímto tvrzením plně souhlasím.

Parafráze (oddělená odstavcem, odkaz je za tečkou):

PŘEDCHOZÍ TEXT

Nacházíme se v postmoderním věku, společnost se stává tzv. informační. To přináší také nové nároky na schopnosti člověka a vzdělávání. Je třeba, aby vzdělávání pružněji reagovalo na probíhající změny ve společnosti a požadavky doby. Kromě memorování je důležité získávat potřebné kompetence také prožitkem. (Srbecká, 2010, s. 24)

NÁSLEDUJÍCÍ TEXT

Parafráze (týká se pouze jedné věty, ve které je odkaz uveden):

Nacházíme se v postmoderním věku, společnost se stává tzv. informační. To přináší také nové nároky na schopnosti člověka a vzdělávání. Je třeba, aby vzdělávání pružněji reagovalo na probíhající změny ve společnosti a požadavky doby (Srbecká, 2010).

Vždy je vhodnější uvádět odkaz v kulaté závorce před tečkou, která ukončuje větu. Nevypadá dobře, pokud se tečka zapíše před citaci. Vzniká pak nepěkné vakuum před další větou.

2. Metoda číselných odkazů

Odkaz v textu

Číslem v kulatých závorkách, hranatých závorkách (preferováno) nebo horním indexu odkazujeme v textu na citované zdroje v pořadí, v jakém jsou citovány poprvé. V textovém editoru se propojují křížovými odkazy. Následné odkazy stejného citovaného zdroje obdrží stejné číslo jako první. Pokud to je možné, uvádíme i konkrétní číslo strany, ze které jsme údaj převzali (v závorce za čárkou).

Na intrapersonální úrovni se komunikační výzkum soustřeďuje na zpracování informace [15, s. 42]. Například Holá [25, s. 125-138] tvrdí, že komunikaci lze charakterizovat jako proces sdílení určitých informací. Řečené však ještě neznamená slyšené [8, s. 75].

V mnoha situacích se pravomoc deleguje na odborníka: investoři dávají peníze manažerům v naději, že budou efektivně využity, voliči volí politiky, aby za ně vládli, a soudcům se důvěřuje, že správně interpretují právo a budou se držet zákona. [26, s. 142-150; 8, s. 12]

Bibliografické citace

Bibliografické citace jsou uspořádány dle výskytu v dokumentu v číslovaném seznamu.

[8] ŠULEŘ, Oldřich. *100 klíčových manažerských technik: komunikování, vedení lidí, rozhodování a organizování*. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2173-3.

...

[15] McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-714-0.

...

[25] HOLÁ, Jana. *Interní komunikace ve firmě*. Brno: Computer Press, 2006. ISBN 80-251-1250-0.

...

[26] FOX, Justin a VAN WEELDEN, Richard. Costly transparency. Online. *Journal of Public Economics*. 2012, vol. 96, Issue 1-2, s. 142-150. ISSN 00472727. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2011.08.007>. [cit. 2023-01-01].

3. Metoda průběžných poznámek

Odkaz v textu

Číslem v kulatých závorkách, hranatých závorkách nebo horním indexu odkazujeme v textu na citované zdroje uvedené v poznámce pod čarou v pořadí, v jakém se objeví v textu. Použití horního indexu je preferovaný zápis průběžných poznámek. Každá bibliografická citace stejného informačního zdroje obdrží zvláštní číslo. Číslo se uvádí vždy jen jedno (nelze podobně jako u Harvardského systému či číselné formy uvádět dva odkazy za sebou), ale v jedné poznámce může být uvedeno více bibliografických citací. V textu poznámky následně uvedeme zkrácenou citaci ve formě: **PŘÍJMENÍ, Název, rok, číslo strany**. Pokud má citovaný informační zdroj více autorů, uvedeme pouze příjmení prvního autora (v případě dvou autorů uvedeme oba autory) a zbylé nahradíme výrazem „et al.“

Na intrapersonální úrovni se komunikační výzkum soustřeďuje na zpracování informace.¹⁸ Například Holá¹⁹ tvrdí, že komunikaci lze charakterizovat jako proces sdílení určitých informací. Řečené však ještě neznamená slyšené²⁰.

V mnoha situacích se pravomoc deleguje na odborníka: investoři dávají peníze manažerům v naději, že budou efektivně využity, voliči volí politiky, aby za ně vládli, a soudcům se důvěřuje, že správně interpretují právo a budou se držet zákona.²¹

Bibliografické citace

Poznámky jsou uvedeny v číselném pořadí. Čísluje se průběžně v celém dokumentu. Na konci práce budou bibliografické citace uspořádány v seznamu v abecedním pořadí podle příjmení autorů (dále podle roku, pak podle názvu).

² McQUAIL, Úvod do teorie masové komunikace, 2002.

⁵ HOLÁ, Interní komunikace ve firmě, 2006.

¹⁷ ŠULEŘ, 100 klíčových manažerských technik, 2009, s. 142-150.

²⁰ JŮVA a JŮVA, Úvod do pedagogiky, 1994.

²¹ FOX a VAN WEELDEN, Costly transparency, 2012.

Seznam použité literatury

JŮVA, Vladimír a JŮVA, Vladimír. *Úvod do pedagogiky*. Brno: Paido: 1994. ISBN 80-901737-6-4.

HOLÁ, Jana. *Interní komunikace ve firmě*. Brno: Computer Press, 2006. ISBN 80-251-1250-0.

McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2002 ISBN 80-7178-714-0.

5. Úprava abecedního seznamu bibliografických citací

Abecední seznam bibliografických citací by měl být uspořádán podle níže uvedených zásad. V určitých případech lze použít alternativní pořadí. Např. v seznamu bibliografických citací uspořádaných předmětově je v jednotlivých bibliografických citacích vždy řazen název na prvním místě a tvůrce až druhý, v seznamech map je na prvním místě název oblasti, v seznamech filmů název apod.

1. Bibliografická citace dokumentu jednoho tvůrce předchází bibliografickým citacím děl více tvůrců, které začínají stejným jménem.

BĚLOHLÁVEK, František. *15 typů lidí: jak s nimi jednat, jak je vést a motivovat. ...*

BĚLOHLÁVEK, František; KOŠŤAN, Pavol a ŠULEŘ, Oldřich. *Management. ...*

2. Více bibliografických citací děl jednoho tvůrce se řadí chronologicky (od nejstaršího dokumentu po ten nejnovější).

BĚLOHLÁVEK, František. *Jak řídit a vést lidi: testy, případové studie, styly řízení, motivace a hodnocení.* 4. vyd. Brno: CP Books, 2005. ISBN 80-251-0505-9.

BĚLOHLÁVEK, František. *15 typů lidí: jak s nimi jednat, jak je vést a motivovat.* Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3001-1.

3. Bibliografické citace děl více tvůrců, které začínají stejným jménem, se řadí chronologicky.

NOVÁK, Jan.

NOVÁK, Jan et al.

NOVÁK, Jan a NOVOTNÝ, Zdeněk. ... 2008

NOVÁK, Jan a ADAMEC, Jaroslav. ... 2010

6. Sekundární citování

Sekundární citování znamená, že přebíráte citaci z jiného zdroje. Může se totiž stát, že v dokumentu, se kterým pracujete, bude citát dalšího autora, který budete chtít uvést ve vlastním textu. Pokud to je možné, vždy se snažíme dohledat původní zdroj, ze kterého byla myšlenka převzata. Pokud to možné není, je třeba tuto myšlenku citovat jako sekundární zdroj. Pamatujte, že sekundárních citací by ve vaší práci mělo být minimum a že některé instituce či obory používání sekundárních citací nepodporují.

Jak sekundárně citovat a tvořit bibliografickou citaci

Autor původní myšlenky, Bourdieu, je citován panem Trávníčkem v jeho knize na straně 28. V odkazu v textu uvedeme oba zdroje. V seznamu použité literatury citujeme pouze bibliografickou citaci zdroje, odkud jsme skutečně čerpali a který máme v ruce, tedy knihu pana Trávníčka.

Harvardský styl

„Jednotlivé habitusy jsou generativní principy odlišných a odlišujících praktických činností – to, co jí dělník, a hlavně způsob, jakým to jí, sporty, jež pěstuje a jakým způsobem je pěstuje, jeho politické názory a způsob, jakým je vyjadřuje, se systematicky liší od způsobů stravování a odpovídajících aktivit továrníka, ale jsou to také klasifikační schémata, principy klasifikace, principy vidění a rozlišování, různého vkusu.“ (Bourdieu, 1998 cit. podle Trávníček, 2008, s. 28)

TRÁVNÍČEK, Jiří, 2008. *Čteme?: Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize*. Brno: Host. ISBN 978-80-7294-270-1.

Metoda číselných odkazů

„... principy vidění a rozlišování, různého vkusu.“ [1, s. 28]

[1] TRÁVNÍČEK, Jiří, 2008. *Čteme?: Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize*. Brno: Host. ISBN 978-80-7294-270-1.

Metoda poznámek

„... principy klasifikace, principy vidění a rozlišování, různého vkusu.“¹

¹ TRÁVNÍČEK, Jiří, 2008. *Čteme?: Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize*. Brno: Host. ISBN 978-80-7294-270-1.

7. Struktura bibliografické citace

V citaci se setkáte s povinnými a nepovinnými údaji. **Povinný údaj musí být VŽDY uveden, pokud je zjistitelný.** Pokud není v dokumentu uveden, v citaci se zastupuje předepsanými formulacemi, odhaduje se, nebo vynechává. Mezi nepovinné údaje patří např. podnázev, vedlejší název, další tvůrce a poznámky.

Některé změny ve struktuře bibliografické citace oproti předešlé verzi normy

- Prvních 5 autorů se v citaci uvádí vždy. Pokud je tvůrců víc, buď za 5. autorem použijeme frázi "a další" nebo "et al." nebo autory vypíšeme do citace všechny.
- Název se v citaci zvýrazňuje kurzivou. Nová verze normy přináší změnu v jejím použití u součástí většího celku (nejčastěji článků v časopise), které jsou dostupné online. Pokud odkaz vede přímo k článku, zvýrazní se kurzivou název článku. U tištěné verze ke změně nedochází a zvýrazňujeme kurzivou název časopisu.
- Trvalé identifikátory DOI, Handle, URN... musí být uvedeny ve formě odkazů, např.: <https://doi.org/10.4324/9781003173427> nebo <http://hdl.handle.net/11025/45146>.
- Uvádíme výrazy od největšího celku k nejmenšímu. Používáme zkratky termínů, které jsou v dokumentu uvedeny, v jazyce citovaného dokumentu. Strany ale uvádíme v jazyce, ve kterém píšeme svoji práci. Pokud píšeme česky a citujeme anglický dokument, bude to zkratka s. nikoliv pp. Tj. např.: vol. 9, no. 2, s. 29-33. Nová verze již nepřipouští číslování využívající pouze typografické rozlišení: 9(2), 29-33.
- Druh dokumentu (forma, typ nosiče) uvádíme za názvem, ale nedáváme do hranatých závorek.
- Datum citace se nově píše až za odkazem.
- Při omezeném přístupu je vhodné informaci uvést [paywall]. Jedná se zpravidla o dokumenty v placených online zdrojích.

Systém mezinárodního standardního číslování knih – ISBN (International Standard Book Numbering) vznikl koncem 60. let ve Velké Británii původně jako národní systém. Postupně se rozšířil do více než 190 zemí. V České republice je zaveden od roku 1989. (Zdroj NKP) Počítejte tedy s tím, že pokud citujete starší publikaci, nebude v ní ISBN uvedeno a tento údaj vynecháváte.

8. Pravidla a prvky bibliografické citace

Tvůrce

Tvůrcem jsou fyzické osoby nebo korporace odpovědné za obsah dokumentu. Tvůrce (osoba i organizace) by měl být uveden nejvýrazněji, proto příjmení, popř. název organizace, vždy zapisujeme velkými písmeny v invertované podobě. Tvůrci mohou být podle své role rozděleni na hlavní a vedlejší. Hlavní tvůrci se uvádí před názvem a vedlejší za názvem informačního zdroje. U vedlejšího tvůrce uvádíme i název jeho role.

V případě, že není tvůrce známý, tento údaj se vynechává a je vhodné uvádět vedlejší tvůrce. V některých případech lze jako tvůrce uvést významného editora.

SVOBODA, Václav.
KONFUCIUS.
AYMARD, Maurice, ed.

Jména tvůrců se uvádějí v takové podobě, v jaké jsou uvedena v dokumentu. Křestní jména a další části jména se uvádějí po příjmení, jsou-li na začátku bibliografické citace.

ČAPEK, Karel.
KOMENSKÝ, J. A.
COMENIUS, I. A.
LA FONTAINE, Jean de.
KLEIST, Heinrich von.

Doplňky ke jménům uvádějící hodnost, úřad nebo status se ponechávají jako součást jména pouze v případě odlišení dvou autorů stejného jména.

NOVÁK, Jan, Mgr.
NOVÁK, Jan, MUDr.

Pokud se jméno objevuje ve formě zkratky (většinou korporace či správní orgán), uvádí se plná forma jména v hranaté závorce, pokud je známa. Původní tvar bez doplňku je možné zachovat, pokud je tvůrce pod touto zkratkou známý (např. UNESCO, NATO).

K rozlišení dvou korporací se stejným jménem se přidává sídlo korporace.

MCDONALD [Londýn].
MCDONALD [Praha].

Pokud je tvůrcem složka nebo oddělení určité instituce, mělo by být jméno instituce uvedeno v bibliografické citaci jako první velkými písmeny a pak by měl následovat název podřízené složky malými písmeny. Složka nebo oddělení se ponechávají samostatné pouze v případě, že mají vlastní specifické funkce a jsou nezávislé na mateřské instituci (např. UNICEF).

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ: Fakulta humanitních studií.
IMPERIAL CHEMICAL INDUSTRIES: Paints Division.

Pokud je nadřízeným orgánem stát, federace států, místní nebo obecní úřad, uvádí se jako první jméno příslušné jurisdikce. Přednost se dává všeobecnému jménu jurisdikce v jazyce tvorby bibliografické citace. Pouze u patentů se země původu zkracuje v souladu s ISO 3166.

ČESKO pro Českou republiku
FRANCIE pro Francii (text v angličtině bude mít FRANCE)
MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY: Odbor farmacie.

Pokud mají tvůrci stejnou roli, měli by být všichni uvedeni v bibliografické citaci. Pokud je tvůrců se stejným postavením pět a méně, uvádíme je v bibliografické citaci všechny. Pokud je tvůrců se stejným postavením šest a více, uvede se pouze prvních pět tvůrců a ostatní se nahradí výrazem „et al.“
Jména tvůrců se oddělují středníkem, poslední se připojuje spojkou „a“.

Všichni hlavní tvůrci se zapisují v obráceném pořadí (PŘÍJMENÍ, Jméno). Vedlejší tvůrci se pak zapisují v přímém pořadí (Jméno PŘÍJMENÍ).

KLEMEŠ, Jiří et al.
KULHAVÝ, František a KULHAVÝ, Zbyněk.
BRIGGS, R. O., P.; ANTUNES, G.–J. de VREEDE a A. S. READ, eds.

U zdrojů, kde není jasný tvůrce nebo je více tvůrců a žádný z nich nemá dominantní roli, se údaj tvůrce vynechává a začíná se názvem dokumentu.

Pravidla českého pravopisu.
International Conference on Scientific Information.

Vedlejší tvůrce uvádíme v případě, že je to pro identifikaci citovaného zdroje důležité. Patří sem případní editoři, překladatelé, ilustrátoři apod. Jméno je uvedeno v přímém pořadí a příjmení se zapisuje velkými písmeny. V bibliografické citaci by měla být uvedena role vedlejšího tvůrce (např. překladatel, ilustrátor apod.).

U filmů bude režisér uveden jako první prvek citace, u divadelních her či jednoho dílu seriálu bude uveden na místě vedlejšího tvůrce.

NOLAN, Christopher (režisér). *Inception*. Film.
KUNDERA, Milan. *Immortality*. Peter KUSSE (translator from the Czech).
HERBERT, Zbigniew. *Barbar v zahradě*. Josef MLEJNEK (překladatel).
SHAKESPEARE, William. *Romeo a Julie: tragédie v pěti jednáních*. Josef Václav SLÁDEK a Antonín KLÁTERSKÝ (překladatelé).

Pokud je dílo vydáváno pod pseudonymem, měl by být v bibliografické citaci uveden pseudonym. Je-li známo skutečné jméno autora, doporučujeme psát jej do hranatých závorek v přímém pořadí a ve 2. pádě.

STENDHAL.
BACHMAN, Richard [pseud. Stephen KINGA].
VRCHLICKÝ, Jaroslav [pseud. Emila Bohuslava FRÍDY]

Název

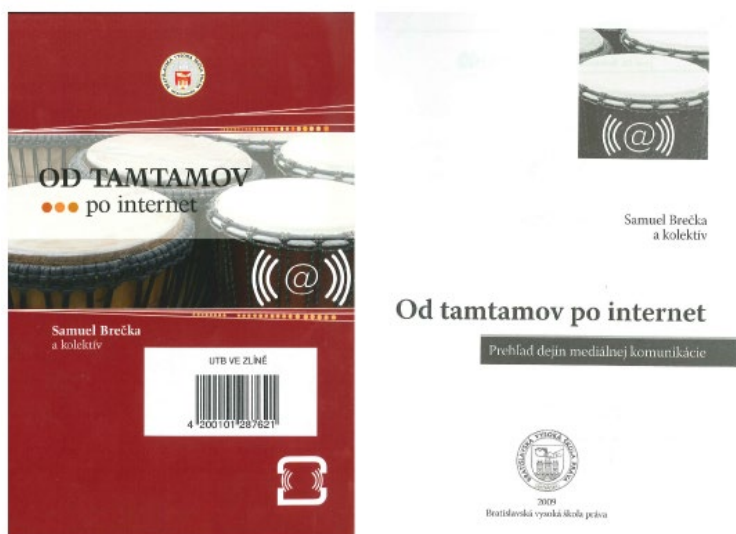
Název i podnázev by měl být uveden ve tvaru, v jakém se nachází v citovaném zdroji, a píše se kurzivou. V záznamech částí publikací, jako jsou články, kapitoly apod., se kurzivou píšou jen názvy zdrojových publikací, tj. názvy časopisů, knih apod. Dodatečné upřesňující informace je možné uvádět v hranaté závorce za názvem. Výjimku tvoří webové dokumenty (webová stránka, příspěvek na webu, příspěvek na sociální síti), kdy se kurzivou zapisuje název části (webové stránky nebo příspěvku).

Pokud má několik forem názvů stejnou váhu, měly by být uvedeny v tomto pořadí: název v jazyce a písmu citovaného zdroje, název s významným místem v uspořádání názvů (např. tučně vytištěný, typograficky oddělený od ostatních názvů apod.), název v jazyce hlavní cílové skupiny, další názvy.

U grafických děl platí toto pořadí: název, který je součástí původní kresby, ručně psaný název, populární nebo obvyklý název (např. Mona Lisa). Je-li citovaná jednotka všeobecně známa, nebo byla původně vydána pod odlišným názvem, je možné jej uvést v hranaté závorce.

U webových stránek se název přebírá z hlavního názvu na stránce, poté z názvu v hlavičce webu a dále z jakéhokoliv jiného významného místa na webové stránce.

Název zapisujeme v takové podobě, v jaké je na **titulním listě**. Obálka je většinou graficky upravena a mohou na ni chybět některé údaje (viz příklad – na obálce není uveden podnázev knihy).

Název, který je příliš dlouhý, se zkracuje vynecháním některých slov. Vynechaná slova s výjimkou členů by měla být nahrazena třemi tečkami.

Ve zdroji: *Interaction of Bending Stressed Piles and the Subsoil with Respect to the Creep of Both Piles' and Subsoil Materials – Piles are Fixed-ended at Their Fooths.*

V bibliografické citaci: *Interaction of Bending Stressed Piles...*

Podnázev je v normě uveden jako nepovinný, ale doporučujeme ho uvést pro snadnější identifikaci citovaného zdroje. Před dvojtečku se nekládá mezera.

ZAPLATÍLEK, Karel. *MATLAB®: začínáme se signály*. Brno: Tribun EU, 2015. ISBN 978-80-263-0898-0.

ZAPLATÍLEK, Karel. *MATLAB: průvodce začínajícího uživatele*. Brno: Tribun EU, 2011. ISBN 978-80-263-0014-4.

Je-li název nejasný, lze jej vysvětlit v hranaté závorce. Do hranaté závorky se také rozepisují zkratky, nejsou-li obecně známé, a také překlady názvů. Doplnky v hranaté závorce se píšou v jazyce tvorby bibliografické citace a v tomto případě se nepíšou kurzivou.

Statistical digest of the war [1939-1945].

Guil's eye view [HughTown, St Mary's, ScillyIsles].

Jestliže název chybí, uvádí se populární nebo tradiční název v hranatých závorkách, popř. se uvede specifický námět obsahu, druh citované položky či název znázorněného objektu (osoby, budovy, umístění apod.). Text v hranatých závorkách se píše kurzivou.

[Wild life sanctuaries of Trinidad].

[Dáma se psem].

Formáty, typy zdrojů

Informační zdroj může být vydán v různých formátech, v citaci jej uvádíme, pokud je pro dílo podstatný (např. hodnotíme kvalitu formátu).

U **informačních zdrojů dostupných na internetu** postačí jako typ nosiče uvést termín „**online**“, ale je možné jej i přesněji identifikovat (např. obrázek, graf atd.).

Online

Online, obrázek

Online, graf

Online, video

MP3

Audiokniha, MP3

Typ obsahu, média a nosiče by měly být uvedeny, pokud mají zásadní vliv na intelektuální obsah, podobu a stav nebo používání citovaného zdroje. Typ nosiče uvádíme, pokud je relevantní pro danou citaci, např. pokud popisujeme kvalitu a speciální vlastnosti nahrávky vydané na CD, kde tyto vlastnosti nejsou v pozdějších nosičích (Blu-ray apod.) relevantní.

film

videokazeta

stereografie

fotografie

notový zápis

video

Vydání/Verze

Tento údaj je povinný v případě, že se nejedná o první vydání dokumentu. První vydání není nutné uvádět, ale jeho uvedení není chyba. Zapisujeme jej ve stejném znění, v jakém je uvedeno v citovaném informačním zdroji, včetně použitých termínů a symbolů. Přednostně používáme zkratky.

3rd ed., revised.
2. přeprac. vyd.
4. dopl. vyd.
11. vyd.
Enterprise ed.

V bibliografické citaci dokumentů, které mohou být aktualizovány, změněny nebo zcela nahrazeny (např. operační systém, program, webová stránka), se uvádí **datum aktualizace či údaj o verzi**, která byla citována.

APPLE INC. *Mac OS X El Capitan*. Verze 10.11. Program. 2016-06-25.
MOZILLA FOUNDATION. *Mozilla Firefox*. Verze 79.0. Program. 2020-07-28.

Etapy zveřejnění

Tvorba informačních zdrojů většinou probíhá v několika krocích/fázích: odevzdaný rukopis, preprint, postprint atd.

LACHAPELLE, Francois. COVID-19 Preprints and Their Publishing Rate: An Improved Method. Online, preprint. *MedRxiv*. October 13, 2020. Licence: CC BY-ND 4.0. Dostupné z: <https://doi.org/10.1101/2020.09.04.20188771>. [cit. 2023-02-23].

Nakladatelské údaje

Nakladatelské údaje zapisujeme v pořadí **Místo vydání: Nakladatel, rok vydání**.

Místo vydání

Místo vydání je nepovinný údaj, u tištěných dokumentů ho ale doporučujeme uvádět, pomáhá s identifikací citovaného zdroje. Místo vydání se uvádí ve tvaru, v jakém je uvedeno v citovaném zdroji. Může-li dojít k záměně místa vydání (např. Cambridge ve Velké Británii a v USA), nebo se jedná o menší město, uvádí se do kulaté závorky doplněk místa v jazyce popisu (stát, provincie, země, kraj). Pokud neznáme místo vydání, tento údaj vynecháme.

London (USA)
Virginia (Nevada)
Lhota (Zlínský kraj)
Lhota (Olomoucký kraj)

V případě více míst vydání se uvádí pouze první, typograficky zvýrazněné, popř. významné místo vydání.

Nakladatel (vydavatel)

Nakladatel (vydavatel) je osoba nebo korporace odpovědná za publikování dokumentu. Může jít o nakladatele (vydavatele), výrobní společnost, distributora, výrobce, tiskárnu apod.

Jména nakladatelů (vydavatelů) se zkracují vynecháním údajů, které nejsou nezbytné pro jejich identifikaci. Často se vynechávají především obchodní zkratky.

V dokumentu:

Grada Publishing, a.s.
John Wiley & Sons
Cambridge University Press

V bibliografické citaci:

Grada
Wiley
Cambridge University Press

V případě více nakladatelů (vydavatelů) se uvádí pouze první. Pokud informační zdroj vydalo více vydavatelství na různých místech, uvádíme pouze první místo vydání a prvního vydavatele.

Datum nebo datum vydání

Datum publikování je povinný údaj. Uvádí se většinou pouze rok (vždy číslicemi), ale u některých druhů dokumentů (el. dokumenty, noviny, apod.) je nezbytný též přesný měsíc, den, popř. také čas (ten se uvádí zejména u citování z vysílání).

Pokud se uvádí **copyright**, píše se před rok značka © nebo fráze „cop.“, popř. „c“.

Datum se uvádí tak, jak je uvedeno v citovaném informačním zdroji. Je-li datum publikování zjevně **chybné**, uvádí se oprava do hranaté závorky. V hranaté závorce se uvede výraz „správně“.

2 June 2020, 13:43 GMT
1959 [správně 1995]
20113 [správně 2011]

V případě, že **není datum publikování uvedeno**, dohledáváme jej z jiného zdroje či odhadujeme, uvádíme jej v hranaté závorce. V případě více dat publikování, popř. uvedení jak data publikování, tak data copyrightu, by měla být uvedena všechna data. Copyright uvedeme také v případě, že chybí rok vydání.

[cca. 1750]
[16. století]
2009, reprint 2011.
2009, ©2010.

U periodik či jiných vícedílných publikací se uvádí **rozsah dat**. V případě, že dokument stále vychází, uvádí se pouze rok publikování první části a pomlčka.

2011–2023.
1978–.

Číslování a stránkování

Údaje o číslování se vypisují ve tvaru, v jakém se nachází v dokumentu. Větší vždy předchází menšímu (nejprve uvedeme ročník časopisu a pak teprve číslo, stranu atd.). Údaj o celkovém počtu stran (např. u knih) je nepovinný, povinně se strany uvádí u částí dokumentů (např. u článků nebo příspěvků ve sborníku).

Označení ročníku a čísla převezmeme ve stejném jazyku, jak je uvedeno v informačním zdroji.

Ročník: roč., vol.

Číslo časopisu: č., no., iss.

Strany: s., p. (pokud píšeme text v českém jazyce, zapisujeme „s.“; pokud v angličtině, pak „p.“)

2010, roč. 5, č. 8, s. 25–45.
2009, vol. 5, iss. 3, s. 103–112.

Citujeme-li část díla, uvádí se také rozsah stran, ze kterých bylo citováno (a to jak u přímé citace, tak i u parafráze). Toto se zapisuje v jazyce tvorby bibliografické citace, uvádíme tedy s. 256–263, nikoliv např. p. 256–263. Je-li citováno celé dílo, údaj o počtu stránek se může vynechat.

ŠKRHA, Jan. Diabetes mellitus 2. typu jako subklinický zánět. *Časopis lékařů českých*. 2010, roč. 149, č. 6, s. 277–281. ISSN 0008-7335.

Seriál (časopisy, noviny apod.)

Uvádíme celý název časopisu tak, jak je uveden přímo v citovaném časopise. Název časopisu se uvádí **kurzivou**.

GUIDORZI, Laura; RE, Alessandro; MAGALINI, Marta; ANGELICI, Debora; BORGHI, Alessandro et al. Micro-PIXE and micro-IBIL characterization of lapis lazuli samples from Myanmar mines and implications for provenance study. Online. *The European Physical Journal Plus*. 2023, vol. 138, no. 2, article 175. Dostupné z: <https://doi.org/10.1140/epjp/s13360-023-03768-x>. [cit. 2023-02-25].

Sborníky příspěvků

Sborníky s příspěvky citujeme podobně jako monografie, navíc se uvádí i **datum a místo konference**. Tyto údaje se uvádí za název sborníku.

Příspěvky ve sborníku se zapisují s použitím předložky „In“.

JOKLÍKOVÁ, Hana. Role speciálního pedagoga v podpoře seniorů se zrakovým postižením. In: *XVII. mezinárodní konference k problematice osob se specifickými potřebami a IV. konference mladých vědeckých pracovníků*. Olomouc, 15.–16. března 2016. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5256-2.

Názvy edic a číslování svazků

Pokud publikace obsahuje název edice, uvádí se do bibliografické citace včetně průběžného číslování. Název edice se uvádí ve tvaru, v jakém je uveden v dokumentu. Je-li edice uvedena, je tento údaj povinný.

Edice D, sv. 9
Edice FLEET, sv. 10

Identifikátory

Identifikátory slouží k jednoznačné identifikaci informačních zdrojů a měli bychom je uvádět vždy. Pokud má citovaný zdroj více než jeden identifikátor (např. kniha vydaná v rámci edice může mít jak ISSN, tak ISBN), měl by být v bibliografické citaci uveden jen ten identifikátor, který **zdroj identifikuje co nejpřesněji**.

Pokud má citovaný zdroj mezinárodní standardní číslo, nejčastěji ISBN (knihy), ISSN (časopisy) nebo DOI (digitální objekty), je povinné ho v bibliografické citaci uvést.

ISBN

ISBN je mezinárodní standardní číslo určené pro knihy, ale také pro mapy nebo multimediální dokumenty.

V případě **elektronických knih** bychom měli přednostně uvádět identifikátor DOI, pokud ho kniha má. Pokud ho elektronická kniha nemá, bude mít pravděpodobně přidělené eISBN (identifikační číslo pro elektronické knihy), které uvedeme jako identifikátor.

ISBN 978-80-87950-63-0
eISBN 978-0-06-231611-0

ISSN

ISSN je mezinárodní identifikátor pro tištěné publikace, jako jsou časopisy, noviny, ročenky a další.

V případě **elektronických článků a časopisů** bychom měli přednostně uvádět identifikátor DOI, pokud ho informační zdroj má. Pokud ho elektronická článek/časopis nemá, bude mít pravděpodobně přidělené eISSN (identifikační číslo pro elektronické časopisy), které uvedeme jako identifikátor.

ISSN 1234-5678
eISSN 1801-8807

PMID

PMID je identifikační číslo přidělené každému záznamu v databázi PubMed (volně dostupná plnotextová databáze z oblasti medicíny). Pokud má článek zároveň přidělený identifikátor DOI, měli bychom použít přednostně ten.

PMID 34906321

DOI

DOI je digitální identifikátor objektů – elektronické verze vědeckého článku, knihy, datasetu nebo jiného digitálního obsahu. **DOI identifikátor musí být vždy uveden jako URL odkaz.**

Pokud citujeme elektronický dokument, který obsahuje DOI, měli bychom jej vždy upřednostit před ostatními identifikátory.

[https://doi.org/10.1016/S1353-4858\(11\)70049-6](https://doi.org/10.1016/S1353-4858(11)70049-6)

Dostupnost a umístění

U elektronických zdrojů je dostupnost povinný údaj. Slovní spojení „Dostupné z:“ píšeme v jazyce psaného dokumentu.

Dostupné z: <http://hdl.handle.net/11012/63213>.

Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.nucengdes.2020.110767>.

V citacích není povoleno používat zkrácené odkazy vytvořené službami jako Bit.ly apod., protože u těchto služeb není zaručena trvalost vygenerovaných adres. Vždy je proto nutné nahradit je vlastním URL/URI daného zdroje.

Údaj o fyzickém umístění dokumentu je nepovinný, uvádí se pouze tehdy, pokud se jedná o vzácné či jedinečné zdroje (např. při citování uměleckých děl nebo muzejních exponátů). Údaje se zapisují v jazyce psaného dokumentu.

At: London: British Museum, Department of Prints and Drawings. Register number 1915-27-41.

Místo: Moravský zemský archiv v Brně. Fond G 426.

Datum citování

U elektronických zdrojů bychom **měli** vždy uvádět datum citování, tedy údaj o tom, kdy jsme k informačnímu zdroji **přistupovali a čerpali z něj**.

Používáme označení „cit.“ a vkládáme do hranatých závorek ve formátu rrrr-mm-dd.

[cit. 2023-11-30]

[cit. 2022-04-05]

Ostatní prvky, poznámky

V bibliografické citaci je možné dále uvést klasifikační notaci s označením klasifikačního systému (MDT 001.811:025.171), rozměr a velikost tištěného zdroje (210 mm, 210 mm × 150 mm, formát A5), velikost souboru [14 GB], informace o licenci (Volné dílo, Licence CC BY-SA-4.0. EN), systémové požadavky (Windows 7, 8, 10 a 11) a další informace.

Poznámkou je možné dovysvětlit určité části nebo citace nebo další informace k citovanému zdroji. Uvádí se na konci bibliografické citace.

9. Modely a příklady citací: tištěné dokumenty

Povinné údaje jsou pro lepší přehlednost vyznačeny **oranžově**. Názvy se zapisují kurzivou. Pokud nejsou povinné údaje v dokumentu uvedeny, mohou se v citaci vynechat.

Monografická publikace (jednorázově vydané dokumenty)

Tvůrce. *Název: podnázev.* [Vedlejší název]. **Vydání.** Vedlejší tvůrce (role). **Název a číslo edice.** **Místo: Nakladatel, Datum publikování.** Licence. **ISBN.** Poznámky.

WEINBERG, Steven. *První tři minuty: moderní pohled na počátek vesmíru*. 2. aktualizované vydání. Michal HORÁK (překladatel). Praha: Mladá fronta, 1998. ISBN 80-204-0700-6.

HALLIDAY, David; RESNICK, Robert a WALKER, Jearl. *Fyzika*. Svazek 2. 2. přeprac. vyd. Brno: VUTIUM, 2013. ISBN 978-80-214-4123-1.

Záznam vícesvazkového díla bez primární odpovědnosti:

Lesnický naučný slovník. Praha: Agrospoj, 1994–1995. 2 sv. ISBN 80-7084-111-7 (1. sv.), ISBN 80-7084-131-1 (2. sv.).

Model citace pro monografii, která je dostupná i v digitální podobě

(Digitalizovaná kniha se cituje stejně jako tištěná kniha. Navíc se uvádí informace o přístupu k digitalizované formě knihy uvedená např. formulací „Dostupné také z:“.)

Tvůrce. *Název: podnázev.* **Formát.** [Vedlejší název]. **Vydání.** Vedlejší tvůrce (role). **Název a číslo edice.** **Místo: Nakladatel, Datum publikování.** Licence. **Datum úprav.** **ISBN.** **Trvalé identifikátory.** **Dostupnost.** [Datum citování]. Poznámky.

KOTLER, Philip a KELLER, Kevin Lane. *Marketing management*. 14. vyd. Praha: Grada, 2013. eISBN 978-80-247-4150-5. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/kniha/marketing-management-741/>. [paywall].

Šedá literatura, která patří formálně k monografiím, způsobuje při citování o něco více problémů než klasická kniha. Jde zejména o kvalifikační práce a firemní literaturu. U kvalifikačních prací se např. liší záznam vydané a nevydané práce. Model citace pro nevydanou kvalifikační práci najdete níže, vydaná práce a firemní literatura se cituje stejně jako kniha.

Kvalifikační práce

Tvůrce. *Název: podnázev.* Místo odevzdání práce: Vysoká škola, fakulta, datum odevzdání práce.

DVOŘÁK, Jan. *Power line communication network layer protocol architecture and optimization.* Disertační práce. Praha: Czech Technical University in Prague, Faculty of Electrical Engineering, 2014.

Závěrečné práce dostupné online

Tvůrce. *Název: podnázev.* Typ zdroje. Místo odevzdání práce: Vysoká škola, fakulta, datum odevzdání práce. Dostupnost. [Datum citování].

KOUTNÝ, Lukáš. *Portfolio FMK jako digitální platforma pro zlepšení komunikace mezi studenty designových oborů.* Online, diplomová práce. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta multimediálních komunikací, 2020. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10563/49227>. [cit. 2023-10-16].

Patenty

Autorem je majitel nebo žadatel patentu, následuje název nebo kód země, název patentu a jména vynálezců patentu. U číslování stačí uvést patentové pořadové číslo.

ŽADATEL/MAJITEL PATENTU (kód jurisdikce patentu). Název patentu. Vedlejší tvůrce (role). Datum podání žádosti/příhlášky patentu. Datum udělení patentu. Číslo/označení patentu. Trvalé identifikátory (patentové třídění: IPC nebo CPC). Dostupnost [Datum citování].

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI (CZ). *Způsob výroby nanovláken z polymerního roztoku elektrostatickým zvlákňováním a zařízení k provádění způsobu.* Oldřich JIRSÁK; Filip SANETRŇÍK; David LUKÁŠ; Václav KOTEK; Lenka MARTINOVÁ et al. (vynálezci). Přihl.: 8. 9. 2003. Uděl.: 14. 9. 2004. CZ 294274 B6. Dostupné z: <https://isdv.upv.cz/doc/FullFiles/Patents/FullDocuments/294/294274.pdf> [cit. 2023-03-10].

Normy

Standardizační organizace. Číslo/označení normy, Název. Vydání/verze. Místo: vydavatel, rok. Poznámky.

ÚŘAD PRO TECHNICKOU NORMALIZACI, METROLOGII A STÁTNI ZKUŠEBNICTVÍ [ÚNMZ]. ČSN ISO 690:2022, *Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Česká agentura pro standardizaci, 2022.

Standardizační organizace. Číslo/označení normy, Název. Vydání/verze. Místo: vydavatel, rok. Dostupnost. [Datum citování].

ÚŘAD PRO TECHNICKOU NORMALIZACI, METROLOGII A STÁTNI ZKUŠEBNICTVÍ [ÚNMZ]. ČSN ISO 690:2022, *Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Česká agentura pro standardizaci, 2022. Dostupné z: ČAS, <https://sponzorpristup.agentura-cas.cz/>. [cit. 2023-03-10].

Legislativa (zákony)

U legislativních dokumentů záleží, s jakým zdrojem pracujeme. Pokud máme tištěnou Sbírku (např. Sbírku zákonů, Sbírku mezinárodních smluv aj.), budeme zákony citovat podobně jako příspěvky v tištěném periodiku. Sbírky dostupné např. z webu Ministerstva vnitra ČR bude citace podobná, ale doplněná o e-verzi dokumentu.

Pokud využíváme právní databáze nebo portály (BECK, Zákony pro lidi atd.), pak zákony citujeme jako příspěvky na webu.

U zákonů se do pole tvůrce píše jméno země (ve smyslu působnosti zákona). U českých zákonů je to ČESKO (u dokumentů vydaných po roce 1993).

Autor (jurisdikce). Číslo a název zákona. In: *Sbírka*. Datum vydání, částka, rozsah stran. ISSN.

ČESKO. Nařízení vlády ze dne 1. března 2023, o stanovení podmínek provádění opatření pro zalesňování zemědělské půdy. In: *Sbírka zákonů ČR*. 2023, částka 38, s. 1037–1045. ISSN 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998, o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Online. In: *Zákony pro lidi*. 2010-2023. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-111>. [cit. 2023-03-14].

Části monografií

U citací částí monografií (odstavce, kapitoly, příspěvku) apod zapisujeme kurzivou název zdrojového dokumentu. Dostupnost je pole, do kterého se píše adresa dokumentu, je-li také publikován na internetu. Má-li konkrétní část dokumentu, kterou citujete, samostatnou adresu, uveďte adresu části. **Při citování kapitol je rozdíl mezi kapitolou v knize, kde celou knihu napsal jeden nebo více autorů a kapitolou v knize, kde každou část napsal jiný autor.** Druhý zmíněný případ se cituje jako příspěvek. Název a číslo kapitoly můžete uvést jako poznámku, např. za lokaci citace v dokumentu.

Kapitola v knize (autorem kapitoly je autor knihy)

Jméno tvůrce knihy. *Název knihy: podnázev knihy.* Vedlejší název knihy. *Vydání.* Další tvůrce. *Místo publikování: Nakladatel, Datum publikování, Lokace citace v dokumentu* (rozsah stran). Název a číslo kapitoly. *Název edice a číslování. Standardní identifikátor. Dostupnost a přístup.* Poznámky.

ARMS, William Y. *Digital Libraries.* Cambridge (Mass): MIT Press, 2000. Chap. 10, Information retrieval and descriptive metadata. ISBN 0-262-01180-8. Dostupné také z: <http://www.cs.cornell.edu/wya/DigLib/MS1999/Chapter10.html>

PISTORIUS, Vladimír. *Jak se dělá kniha.* 3. dopl. a přeprac. vydání. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2011, s. 200–201. Kap. 9.1.2 Práva autora. ISBN 978-80-87053-50-8.

Kapitola v knize jako příspěvek (autorem kapitoly/příspěvku jsou různí autoři)

Jméno tvůrce příspěvku/kapitoly. *Název příspěvku/kapitoly.* In: *Jméno tvůrce publikace. Název publikace.* Vedlejší název. *Vydání.* Další tvůrce publikace (role). *Místo publikování: Nakladatel, Datum publikování. Číslování svazku obsahujícího příspěvek, rozsah stran příspěvku. Název edice a číslování. Standardní identifikátor.* Poznámky.

NEMCOVÁ, Emília. *Základy rétoriky.* In: MEŠKO, Dušan; KATUŠČÁK, Dušan a FINDRA, Ján. *Akademická příručka.* Martin: Osveta, ©2006, s. 49–64. ISBN 80-8063-219-7.

Časopisy, noviny, ročenky apod.

Název časopisu: podnázev. Místo publikování: Nakladatel, Datum publikování. Standardní identifikátor (ISSN). Poznámky.

Pozn. Pokud citujete tištěné periodikum, které má i elektronickou podobu, můžete informaci o dostupnosti a přístupu přidat za standardní identifikátor („Dostupné také z: URL adresa periodika“).

Citace časopisu jako celku:

Molecular microbiology. Oxford: Blackwell, 1987–. ISSN 0950-382X.

(Spojovník za datem prvního vydání znamená, že seriál stále vychází.)

Citace jednoho čísla:

CHIP: magazín informačních technologií. Praha: Vogel, 1999, č. 12. ISSN 1210-0684. Dostupné také z: <http://www.chip.cz/>.

Noviny:

Deník N. 16.3.2023. N media. ISSN 2571-1717.

Článek v časopisu / v novinách

Mnohem častěji se v praxi setkáte s citováním příspěvku v periodiku (např. článek v časopise). Kurzivou se zapisuje název periodika. Na rozdíl od sborníku není nutné uvádět formulaci „In:“.

Tvůrce článku. Název článku. Název periodika. Vedlejší název. Datum vydání, číslování, rozsah stránek článku. Licence. Standardní identifikátor (ISSN). Poznámky.

Pozn. Norma uvádí nakladatelské údaje jako povinné, pro identifikaci dokumentu však nejsou důležité a můžete je vynechat.

KOŇÁK, Tomáš. Protidrogová politika a praxe ve VS ČR. *České vězeňství: čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci*. 2011, roč. 19, č. 3, s. 14–16. ISSN 1213-9297.

KLABAN, Jaromír a BARTOŠÍK, Petr. Spotové ceny elektřiny. *Automa*. 2022, roč. 28, č. 11–12, s. 3436. ISSN 1210-0592.

10. Modely a příklady citací: elektronické dokumenty

U informačních zdrojů dostupných na internetu postačí jako **formát** uvést termín „online“, ale je možné jej i přesněji identifikovat (např. obrázek, graf atd.).

Online
Online, obrázek
Online, graf
Online, video

V případě, že nejsou uvedeny **nakladatelské údaje**, tato pole vynecháváme.

Dodatečné informace týkající se **požadavků na systém** se uvádí jako poznámky a uvádí na konec citace a uvádí se formulací „Požadavky na systém“ nebo „Systémové požadavky“. Může se zde objevit název operačního systému a jeho verze, velikost souboru, požadavky na software, atd. Požadavky lze oddělit např. středníkem.

Systémové požadavky: PC Windows 2000, XP, Server 2003, Vista 7; 512 MB RAM; 200MB místa na disku.

Dalším povinným údajem pro el. dokumenty je **dostupnost a přístup**. Informace o umístění se uvádějí formulací „Dostupné z:“ a měly by odkazovat na zdroj, který byl skutečně otevřen (přesné URL, URI apod.) Doplňuje se také způsob přístupu ke zdroji, není-li zřejmý z odkazu.

Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1080/00207590802644766>
Dostupné z: Wiley, <https://doi.org/10.1080/00207590802644766>

Pokud obsah přebíráme z placené databáze, která není volně dostupná (EBSCO, ProQuest, Emerald apod.), zapíšeme za dostupnost výraz **[paywall]**, což znamená, že se jedná o placený zdroj.

Dostupné z: EBSCOhost, <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=1723798&lang=cs&site=eds-live>. [paywall].

Posledním povinným údajem pro e-zdroje je **datum citování**, které se uvádí do hranaté závorky. Uvozuje se formulací „cit.“ (= citováno). Datum zapisujeme ve tvaru RRRR-MM-DD.

Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.ijhcs.2005.08.010>. [cit. 2022-01-16].

Elektronické monografie

Tvůrce. *Název: podnázev. Formát.* [Vedlejší název]. *Vydání.* Vedlejší tvůrce (role). *Název a číslo edice. Místo: Nakladatel, rok. Licence. Datum úprav. ISBN/eISBN. Trvalé identifikátory. Dostupnost.* [Datum citování]. Poznámky.

KALENDA, Jan. *Vratký triumf: vývoj účasti na neformálním vzdělávání dospělých v České republice v letech 1997 až 2016.* Online. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2021. ISBN 978-80-7454-986-1. Dostupné z: Digitální knihovna UTB, <https://doi.org/10.7441/978-80-7454-986-1>. [cit. 2023-08-19].

BRITO, Michael. *Participation Marketing: Unleashing Employees to Participate and Become Brand Storytellers.* Online. London: Kogan Page, 2018. ISBN 9780749482107. Dostupné z: EBSCOhost, <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=1723798&lang=cs&site=eds-live>. [paywall]. [cit. 2024-02-19].

Webové sídlo, webová stránka, příspěvek na webu

U částí elektronických dokumentů (v tomto případě webových) je třeba rozlišovat nesamostatnou část dokumentu a příspěvek. **Webové sídlo** je web jako celek (např. <http://www.utb.cz>). **Webová stránka** je nesamostatná část webového sídla a má stejného autora (např. <https://www.utb.cz/univerzita/o-univerzite/struktura/>). **Příspěvkem do webového sídla** může být např. **příspěvek v blogu** či jiné sekci, který má jiného autora, než webové sídlo jako celek, či **obrázek, tabulka, graf** atd. (např. <https://www.utb.cz/aktuality-akce/studenti-diskutovali-s-guvernerem-ceske-narodni-banky/>).

Webové sídlo jako celek

Tvůrce. *Název sídla: podnázev. Formát a typ zdroje. Vydání, verze. Datum úprav/vydání. Dostupnost.* [Datum citování].

RADA PRO VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE. *Výzkum a vývoj v České republice.* Online. ©2015. Dostupné z: <http://www.vyzkum.cz>. [cit. 2023-08-19].

Webová stránka

Tvůrce. *Název webové stránky. Formát a typ zdroje. Vydání, verze. Název sídla. Datum úprav/vydání. Dostupnost.* [Datum citování].

KNIHOVNA UNIVERZITY TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ. *Najdete u nás*. Online. ©2023. Dostupné z: <https://knihovna.utb.cz/najdete-u-nas/>. [cit. 2023-08-19].

Pozn. Pokud je autor webové stránky shodný s názvem celého webu, tak se uvádí pouze autor a název sídla (celku) se vynechá.

Příspěvek na webu (textová aktualita, blog, obrázek, tabulka, graf, podcast atd.)

Pokud chceme citovat např. **příspěvek na blogu, blog, aktualitu na webovém portálu, heslo z encyklopedie, obrázek, tabulky, grafy** atd.

Tvůrce. *Název příspěvku*. Formát a typ zdroje. In: Tvůrce. *Název služby*. Datum publikování. Dostupnost. [Datum citování].

DUPALOVÁ, Zuzana. *Biochemik Jan Konvalinka převzal cenu předsedkyně RVVI za popularizaci*. Online. In: Akademie věd České republiky. 8. 12. 2023. Dostupné z: <https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Biochemik-Jan-Konvalinka-prevzal-cenu-predsedkyne-RVVI-za-popularizaci/>. [cit. 2023-12-19].

STRŽÍNKOVÁ, Sabina. *Židle Tammi*. Online, obrázek. In: Showcase FMK UTB. 2022-02-13. Dostupné z: <https://showcase.fmk.utb.cz/prumyslovy-design/zidle-tammi/>. [cit. 2023-12-19].

STATISTA. *Number of Spotify premium subscribers worldwide from 1st quarter 2015 to 3rd quarter of 2023 (in millions)*. Online, graf. In: Statista. October 2023. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/244995/number-of-paying-spotify-subscribers/>. [cit. 2023-12-19].

PLATZOVÁ, Magdalena. *Ranní úvaha: Myší kouzlo*. Online. In: ČRo Vltava. 8. 3. 2023. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/magdalena-platzova-mysi-kouzlo-8944002>. [cit. 2023-03-12].

BRITISH LIBRARY. *Digital scholarship blog*. Online, blog. Dostupné z: <https://blogs.bl.uk/digital-scholarship/>. [cit. 2023-03-08].

MÜNICH, Daniel. *Jak pomáhat střední třídě*. Online, blogový příspěvek. 13. 06. 2022, 16:02. Dostupné z: Aktuálně.cz, <https://blog.aktualne.cz/blogy/daniel-munich.php?itemid=42856>. [cit. 2023-03-15].

Příspěvek v elektronickém sborníku

Tvůrce příspěvku. Název příspěvku. Formát. In: Tvůrce/editor sborníku. *Název sborníku: podnázev*. Místo a datum konání konference. Vydání. Název a číslo edice. Místo: Nakladatel, rok, rozsah stran. Licence. ISBN/ISSN. Trvalé identifikátory. Dostupnost. [Datum citování]. Poznámky.

SOUSEDÍKOVÁ, Lucie; ADÁMEK, Milan a HROMADA, Martin. Analysis of Polygraph Procedure and Data. Online. In: *26th International Conference on Circuits, Systems, Communications and Computers (CSCC)*. Crete, 19-22 July 2022. Crete: IEEE, 2022. Dostupné z:

<https://doi.org/10.1109/CSCC55931.2022.00009>. [cit. 2023-03-14].

Elektronické časopisy

Název časopisu: podnázev. Typ zdroje. Místo publikování: Nakladatel, Datum publikování. ISSN/eISSN. Dostupnost. [Datum citování]. Poznámky.

JEP: the journal of electronic publishing. Online. Ann Arbor (Michigan, USA): University of Michigan Press, 1995–. ISSN 1080-2711. Dostupné z:

<https://journals.publishing.umich.edu/jep/>. [cit. 2023-08-05].

Elektronický (odborný) článek

Tvůrce. Název článku. Formát. *Název časopisu*. Datum publikování, číslování, rozsah stran článku. Licence. ISSN/eISSN. Trvalé identifikátory. Dostupnost. [Datum citování]. Poznámky.

DURPEKOVA, Silvie; DI MARTINO, Antonio; DUSANKOVA, Miroslava; DROHSLER, Petra a SEDLARIK, Vladimir. Biopolymer Hydrogel Based on Acid Whey and Cellulose Derivatives for Enhancement Water Retention Capacity of Soil and Slow Release of Fertilizers. Online. *Polymers*. 2021, vol. 13, no. 19. ISSN 2073-4360. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/polym13193274>. [cit. 2023-10-16].

EHLER, Edvard; NAKLÁDALOVÁ, Marie; HEŘMAN, Miroslav a URBAN, Pavel. Onemocnění bederní páteře – nová neurologická nemoc z povolání. Online. *Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie*. 2022, roč. 85/118, č. 5, s. 351-362. Dostupné z: <https://doi.org/10.48095/cccsnn2022351>. [cit. 2023-03-14].

11. Další příklady citací

Filmy, seriály a televizní vysílání

Tvůrce. *Název*. Formát. Vedlejší názvy. *Vydání/verze*. Vedlejší tvůrce. Místo: *vydavatel/filmové studio/distributor, datum vydání*. Licence. Datum restaurování/revize. ISAN. Dostupnost Datum citování.

Role režiséra je dominantní, norma ho řadí mezi hlavní i vedlejší tvůrce. **U filmů** se režisér zapisuje jako hlavní tvůrce a jeho role se zapisuje za jméno do kulatých závorek. **U divadelních her i jednoho dílu seriálu** bude uveden na místě vedlejšího tvůrce. Režiséra, popř. další role se u seriálu a TV pořadů uvádí pouze v případě, kdy je daná osoba předmětem práce.

Film

KACHYŇA, Karel (režisér). *Smrt krásných srnců*. Film. 1986.

NOLAN, Christopher (režisér). *Inception*. Film. USA: Warner Bros. Pictures, 2010.

Seriál

U dílu v rámci seriálového pořadu by mělo být uvedeno i **číslo řady a epizody, název epizody, vysílající organizace, kanál a úplné datum**. Vše se vypisuje ve tvaru, v jakém je uvedeno v citovaném zdroji.

Simpsonovi. Sezóna 7, epizoda 7. *Tloušťák Homer*. USA: Fox. ČT2, 5. 11. 2007.

PRUŠINOVSKÝ, Jan (režisér, scénárista). *Dobré ráno, Brno!* Online, seriál. TV, T1, 2023. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/14288838217-dobre-rano-brno/> [cit. 2023-03-11].

M*A*S*H. Řada 3, Epizoda 10. Nad sestru není. CBS TV, 1974.

Znamení koně. Epizoda 13, *Chuchle*. TV, ČT 1, 6. května 2011.

Události. TV, ČT 1, 15. února 2010, 19:00.

Ranní show Evropy 2. Rádio, Evropa 2, 13. března 2023.

Příspěvek v pořadu

Jednotlivé části pořadu by měly být citovány jako příspěvky (např. interview).

TATCHER, Margaret (učinkující). Interview. In: *Six O'Clock News*. TV, BBC 1, 29 January 1986, 18:23.

PŘIBÍK, Petr. Interview. In: *Studio ČT24*. TV, ČT24, 2. května 2011, 13:08.

Grafická/umělecká díla

Grafické dílo jako součást zdrojového dokumentu

Pokud se jedná o samostatné dílo, měli by být uvedeni autoři díla (např. originální obraz Avignonské slečny od Picassa). Uvádí se také lokace díla (např. galerie).

Tvůrce. **Název.** Vedlejší názvy. **Formát a typ zdroje.** **Datum.** **Rozměry.** Fyzické umístění. Licence. Katalog/katalogové číslo. Dostupnost. Datum citování.

PREKOP, Rudo. *Rodinný výlet*. Fotografie. 70 cm × 60 cm. 2011.

ČTVERÁČEK, Michael. *Vysoké nad Jizerou, kostel sv. Kateřiny, erby nad vstupem*. Fotografie. 2015. 13 × 18 cm. Místo: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště Liberec. Sign. F00010255.

KUPKA, František. *Rtěnka [Lipsict]*. Olejomalba. 1908. Místo: Georges Pompidou Center, Paříž. Digitální zástupce dostupný z: WikiArt, <https://www.wikiart.org/en/frantisek-kupka/lipstick-1908>. [cit. 2023-03-14].

Grafické dílo jako součást zdrojového dokumentu

Je-li dílo (jeho reprodukce) součástí jiného dokumentu, cituje se jako příspěvek.

Tvůrce. **Název.** **Formát a typ zdroje.** In: **Bibliografická citace zdrojového dokumentu.**

COUBERT, Gustave. Malířův ateliér. Olej na plátně. 1855. In: PIJOAN, José. *Dějiny umění 11*. Praha: Knižní klub, 2000, s. 124-125. ISBN 8024204495.

CHRAECKER. *[Sova]*. Online, fotografie. 19. června 2012. In: *Pixabay*. Licence: Pixabay license. Dostupné z: <https://pixabay.com/images/id-50267/>. [cit. 2023-03-14]

Sociální média a služby

Tvůrce [nick]. *Název zprávy/příspěvku*. Formát a typ zdroje. Datum zveřejnění. Tvůrce průvodního obsahu. Název služby. Dostupnost [Datum a čas citování].

YouTube video

KOVÁŘ, Karel [@Kovy]. *Radikální algoritmy*. Online, video. 20. 3. 2022. Dostupné z: YouTube, <https://www.youtube.com/watch?v=IARByMNIpsw>. [cit. 2023-03-15].

Sociální síť

KNIHOVNA UTB [@knihovnautb]. *Oficiální profil Knihovny UTB ve Zlíně*. Online, sociální síť. Dostupné z: Instagram, <https://www.instagram.com/knihovnautb/>. [cit. 2023-01-01].

Příspěvek na sociální síti

KNIHOVNA UNIVERZITY TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ [@knihovnautb]. *Dopisujete diplomku nebo seminárku na poslední chvíli a hodil by se vám ještě nějaký ten zahraniční zdroj?* ... Online, příspěvek. 2023-04-26. Dostupné z: Facebook, <https://www.facebook.com/photo/?fbid=623621036471432&set=a.559787202854816>. [cit 2023-09-15].

Prezentace

Tvůrce. *Název*. Typ zdroje. Datum. Archiv. Dostupnost [Datum citování].

Elektronicky dostupná prezentace

FRANK, Robert H. *Economic Ideas: More Useful than You Think?*. Online, přednáška. 2023-11-5. Dostupné z: Mediatéka: ČVUT obrazem i zvukem, <https://media.cvut.cz/cs/video/20231105-prof-robot-h-frank-economic-ideas-more-useful-than-you-think>. [cit. 2023-12-17].

MATYÁŠTÍKOVÁ, Kateřina a HRABINOVÁ, Světlana. *Metodický materiál pro vedoucí závěrečných prací na UTB ve Zlíně*. Online, prezentace. 2023. Dostupné z: Knihovna UTB, <https://knihovna.utb.cz/wp-content/uploads/2023/11/metodicky-material-diplomovy-seminar-2023.pdf>. [cit. 2023-12-17].

Tištěná forma prezentace

HANSCH, Theodor. *Toward a quantum mechanics*. Přednáška. Praha: VUT v Praze, 31. března 2009.

E-mail

E-mailová konverzace se cituje pouze v textu, jedná se o osobní formu komunikace. Pokud to je možné, přiložte originální dokument jako přílohu.

Jak píše PhDr. Pavel Šustr ve svém emailu ze dne 28. 7. 2010 „Domnívám se, že...”

Osobní komunikace

Tvůrce. Datum. Název. Typ zdroje [osobní komunikace].

Podle pana Tomáše Dlouhého (osobní rozhovor, dne 22. 3. 2022), ředitele firmy ABC se zvýšil podíl firmy na trhu o 5 %.

Wikipedie

Encyklopedii Wikipedie ve své práci raději nepoužívejte. Ačkoliv má Wikipedie nepopíratelné klady, z odborného hlediska převažují negativa.

Proti: Wikipedie není považována za odborný pramen. Její obsah se rychle mění, takže mnohdy by citace z Wikipedie již nebyla zpětně dohledatelná. Obsah na Wikipedii navíc může vytvářet a upravovat opravdu jakýkoliv uživatel internetu, takže je velmi těžké posoudit kvalitu a relevanci informací.

Pro: Mnozí hovoří o vysoké kvalitě mnohých článků na Wikipedii, které dokonce předčí i Britannicu (především anglická verze encyklopedie). Wikipedie je také zdrojem, na který je nejvíce odkazováno (proto se ve výsledcích vyhledávání zobrazuje na předních pozicích). Wikipedie je aktuální a poměrně rozsáhlá.

Wikipedii lze použít jako zdroj pro orientaci v tématu, k získání základního přehledu, popř. k rozšíření referencí v dané problematice.

Univerzita Tomáše Bati. Online. In: Wikipedie. Stránka byla naposledy editována 1. 9. 2023 v 7:47. Dostupné z:

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Univerzita Tom%C3%A1%C5%A1e Bati ve Zl%C3%ADn%C4%9B](https://cs.wikipedia.org/wiki/Univerzita_Tom%C3%A1%C5%A1e_Bati_ve_Zl%C3%ADn%C4%9B) [cit. 2023-10-15].

12. Použité zdroje

1. BOLDIŠ, Petr. *Bibliografické citace dokumentů podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2: Část 1 – Citace: metodika a obecná pravidla*. Online. verze 3.3. ©1999-2004, poslední aktualizace 11. 11. 2004. Dostupné z: <http://boldis.cz/citace/citace1.pdf> [cit. 2010-08-02]
2. BOLDIŠ, Petr. *Bibliografické citace dokumentů podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2: Část 2 – Modely a příklady citací u jednotlivých typů dokumentů*. Online. Verze 3.0 (2004). ©1999-2004, poslední aktualizace 11. 11. 2004. Dostupné z: <http://boldis.cz/citace/citace2.pdf> [cit. 2010-08-02]
3. BRATKOVÁ, Eva. *Metody citování literatury a strukturování bibliografických záznamů podle mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2: Metodický materiál pro autory vysokoškolských kvalifikačních prací*. Online. Verze 2.0. 2008-12-22. Dostupné z: <http://www.evskp.cz/SD/4c.pdf> [cit. 2010-08-02].
4. ISO 690: 2010. *Information and documentation – Guidelines for bibliographic references and citations to information resources*. Geneva: ISO, 2010.
5. ČSN ISO 690. *Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2011. Třídící znak 01 0197.
6. Mezinárodní registrační systémy. *Národní knihovna České republiky*. Online. 06.06.2011. Dostupné z: http://www.nkp.cz/pages/page.php3?page=weba_oma.html [cit. 2011-09-13].
7. THE UNIVERSITY OF QUEENSLAND. *References/Bibliography: Harvard Style. UQ Library: Enriching world-class scholarship*. Online. October 2011. Dostupné z: http://www.library.uq.edu.au/training/citation/harvard_6.pdf [cit. 2012-03-02].
8. ZBÍRAL, Robert. *Instrukce a doporučení pro psaní seminárních prací*. Online. 2004-09-30. Dostupné z: http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/PF-katedry/politologie/Jak_psat_seminarni_prace.pdf [cit. 2010-08-02].
9. FARKAŠOVÁ, Blanka; GARAMSZEGLI, Tereza; JANSOVÁ, Linda; KONEČNÝ, Lukáš; KRČÁL, Martin et al. *Výklad normy ČSN ISO 690: účinné od 1. 12. 2022*. Online. 2023. In: Citace.com. Brno: citace.com. Dostupné z: <https://www.citace.com/Vyklad-CSN-ISO-690-2022.pdf>. [cit. 2023-09-05].

Textová opora pro kurz v rámci portálu IVA: informační výchova na UTB ve Zlíně
<http://www.iva.k.utb.cz>

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Knihovna

